

Uitreiking Nat.Lab.-prijzen

Karen Mauve, (NLJ 15-08-1997)

Zoals we u voor de vakantie beloofden, volgt hier een uitgebreid verslag van de Donderdagochtendvoordracht op 3 juli jl. De DoVo was ditmaal geheel gewijd aan de uitreiking van de Gilles Holst-prijs aan een bijzondere onderzoeker (Herman Peek) en de uitreiking van penningen aan Nat.Lab.-medewerkers voor het behalen van 50 (Carel Dijkmans), 25 (Harry Maas) of 10 (Wim van Gestel, Carel van der Poel en Rifat Hikmet) Amerikaanse octrooien.

Herman Peek met de trofee behorend bij de Gilles Holst-prijs

Donderdagochtend, negen uur: de zaal is donker, de laureaten zitten op de voorste rij. Trombonist Jacob Bakker opent de bijeenkomst; hij speelt een experimenteel stuk dat in 1986 door Robert Kehrberg is gecomponeerd. Hoe toepasselijk klinken deze futuristische, elektronisch gemanipuleerde klanken van de trombone (en soms van de menselijke stem) op een lab dat zich bezighoudt met de toekomst. De elektronische bewerking wordt verzorgd door Jacob's vrouw Elizabeth en een vriend, Jonathan Heywood.

Gilles Holst-prijs

Theo Claasen, die onlangs een nieuwe functie bij Semiconductors aanvaardde, is onze 'strak in het pak gestoken' gastheer van vandaag. 'Martin is op cursus in Amerika: verduidelijkt hij, 'en nu heb ik, noem het maar in blessuretijd, de eer om de Gilles Holst-prijs en de octrooipenningen uit te reiken'. Hij vertelt nogmaals waarom de directie toch besloten heeft om op een lab. dat zo wars van 'awards' lijkt (maar in de personeelsenquete wel aangaf dat men zich te weinig 'beloond' voelde), deze 'non-financial awards' in te stellen. Hij maakt daarnaast duiselijk dat, hoewel het individu de prijs krijgt, de prestatie nooit alleen en zonder de steun van de vele schouders onder hem verwezenlijkt had kunnen worden. Met de toekenning van deze prijs wordt dus indirect een groot aantal andere mensen ook beloond.

De winnaar van de Gilles Holst-prijs 1997, Herman Peek, wordt op het podium geroepen en krijgt de bronzen trofee met de hoogspringer overhandigd. Herman's adjunct-directeur Max Collet geeft een toelichting en vertelt waarom Herman's werk door de Gilles Holst-commissie als 'excellent' werd gekwalificeerd: *'Wereldwijd wordt de CCD (Charged-Coupled Device)-technologie beschouwd als een unieke technologie voor beeldopnemers. We kunnen Herman gerust de vader van deze technologie noemen. Vooral door zijn onderzoek is het mogelijk geworden om door efficiënt gebruik van licht (en onderdrukking van de stoorsignalen) heel kleine pixels te maken (de kleinste ter wereld). Dit heeft geleid tot een beeldopnemer met een 20x kleiner oppervlak dan zijn voorgangers met bovendien een 10x beter beeld.'*

In zijn reactie spreekt Herman zijn waardering uit voor het moeilijke werk van de commissie en zijn vreugde dat zijn bijdrage, uit dat van zoveel topwetenschappers, is gekozen. *'... want ik voel me eigenlijk alleen maar een eenvoudig technologisch knutselaar'*, zegt hij bescheiden. Hij vertelt ook hoe hij er nog even aan getwijfeld had of het verzoek van Martin Schuurmans om 3 juli in zijn agenda te reserveren, en de reden waarom, wel serieus was: *'Maar ja, 1 april was al voorbij en Martin is geen grappenmaker. . ; het moest dus wel waar zijn!'* Dan spreekt hij zijn waardering uit voor de vele mensen en groepen die aan de CCD-technologie hebben bijgedragen: de medewerkers van PIT en FabWAG, de TEM-groep, BTS

Breda (die maar lastige vragen en eisen bleef stellen en zo inspirerend werkte om het steeds weer beter te doen) en in het bijzonder zijn vrouw, die het heel wat avonden en weekenden zonder hem moest stellen.

Octrooipenningen

In aanwezigheid van Jan Galama, directeur van Corporate Patents & Trademarks, gaat Theo vervolgens over tot de uitreiking van de gouden octrooi penning aan Carel Dijkmans. *'Een brede octrooiportfolio is voor Philips van het grootste belang. Octrooien zijn voor de directie het wapen in de strijd om onze producten wereldwijd en onder de juiste condities bij de mensen te brengen.'* De medewerkers die nu beloond worden, krijgen deze prijs omdat ze met grote regelmaat – en dat is belangrijk voor Philips-octrooien hebben gegenereerd. *'... Het verkrijgen van een Amerikaans octrooi is een langdurig proces. Toch heeft Carel er in zo'n 30 jaar maar liefst 50 behaald. Dat betekent dat hij een echte uitvinder is. Uitvinden kun je niet leren, dat zit in je bloed. Het bloed van Carel moet oververzadigd zijn!'* Vervolgens geeft Theo het woord aan Kees Wouda, de adjunct-directeur van Carel.

Kees begint zijn verhaal met de woorden: *'En overigens vind ik dat, sinds Theo bij Semiconductors werkt, hij mooie pakken draagt'*. Kees analyseert vervolgens puntsgewijs de kwaliteiten en de bijzondere eigenschappen van Carel. *'Diploma's heeft Carel niet of nauwelijks, en toch heeft hij door zijn staat van dienst op het gebied van elektronische schakelingen het tot 'research fellow' gebracht. De eerste octrooien van Carel stammen uit het eind van de jaren zestig; het is raadzaam, wil je iets bereiken, om vroeg te beginnen. Hij heeft een heel intuïtieve benadering voor het uitvinden: geef hem een complex probleem en hij komt binnen 10 seconden met een analyse voor de oplossing. De uitvoering laat hij graag aan anderen over'*. Kees besluit: *'Deze gouden penning is een gouden kroon op een unieke loopbaan. We kunnen veel van Carel leren ...'*

Daarna voegt hij bedachtzaam eraan toe: *'Er is maar één Carel en dat is maar goed ook!'*

Carel zelf is heerlijk nuchter over zijn 'non-financial award'. *'Handig voor de belasting; je hoeft het niet op te geven, maar het zou wel leuk geweest zijn wanneer je in je beoordeling iets van dat vele geld dat je voor de firma hebt verdient, zou terugvinden'*. Hij vraagt zich ook af hoe het komt dat het nu voor de

Carel Dijkmans en zijn vrouw genieten van het welverdiende applaus

tweede keer is dat een electronicus de gouden penning krijgt en of uitvinden inherent is aan doemdenken. Hij komt uit Zeeland en Rudi van de Plassche (gouden penning '96) uit Dordrecht, streken waar je altijd op je hoede voor het water moet zijn en oplossingen bedenkt voor het geval het ooit weer zo ver zou komen Carel besluit met een grijs van oor tot oor: *'Ach, eigenlijk is uitvinden niets anders dan nieuwsgierigheid, vragen stellen en vragen blijven stellen en: doen waarin je goed bent!'*

Een toelichtende (en heel leuke) video van eigen bodem (Kathelijne van de Brekel, Jan Smeding en Ad Spaan) laat tenslotte een collage zien over de vijf winnaars van de octrooipenningen. Zij zijn op hun werkplek bezocht en hun collega's zijn verantwoordelijk voor een aantal saillante uitspraken. Over Carel: *'Ter bescherming van die kostbare massa moet hij wel van die grote hoeden dragen' en, 'Carel is niet alleen uitvinder; hij is ook op een enthousiaste en stimulerende wijze bezig om zijn kennis over te dragen aan de jongere garde'*. Over Harry Maas: *'Aardig, maar ook lastig'. 'Chaotisch en geniaal; een uitstervend ras'*. Over Wim van Gestel: *'Rustig, prettig om mee samen te werken – het werk moet gedaan worden - gewoon een boerenzoon'*. Over Rifat Hikmet: *'Met eenvoudige middelen kan hij de effecten die*

hij bedenkt, duidelijk maken. Bescheiden, maar ook blij met erkenning van zijn werk'. Over Carel van der Poel: 'Veel waardering voor de snelheid waarmee hij na zijn benoeming tot groepsleider zich zijn nieuwe vak heeft eigen gemaakt, en vooral voor de motiverende belangstelling die hij voor zijn medewerkers heeft.'

Emile Aarts, organisator van de Donderdagochtendvoordrachten, dankt aan het slot van de bijeenkomst de aanwezigen en concludeert dat, in weerwil van alle zakelijkheid, weer eens gebleken is dat onderzoek óók emotie is.